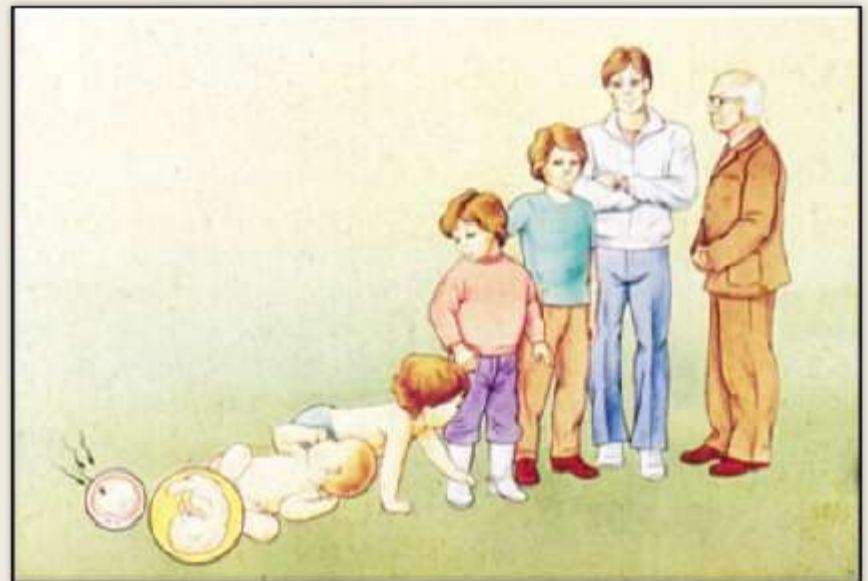

Тема:
Етапи індивідуального розвитку
організмів

Мета: сформувати знання про зміни в організмі під час індивідуального розвитку; ознайомити учнів із характерними особливостями онтогенезу та його періодами; охарактеризувати основні етапи зародкового періоду; сформувати поняття "онтогенез", "філогенез", "ембріогенез"; виховувати бережливе ставлення до живих організмів та материнських особин, що виношують потомство.

Обладнання: підручник, зошит, мультимедійна презентація, відеоматеріал

Тип уроку: вивчення нового матеріалу

Хід уроку:

1. Опрацюйте матеріал презентації, законспектуйте
2. Перегляньте відео
3. Опрацюйте матеріал підручника 26, 27

Точка опори

Який процес зображено на малюнку?

Запишіть стадії поділу клітини.

Яка фаза не вказана на схемі?

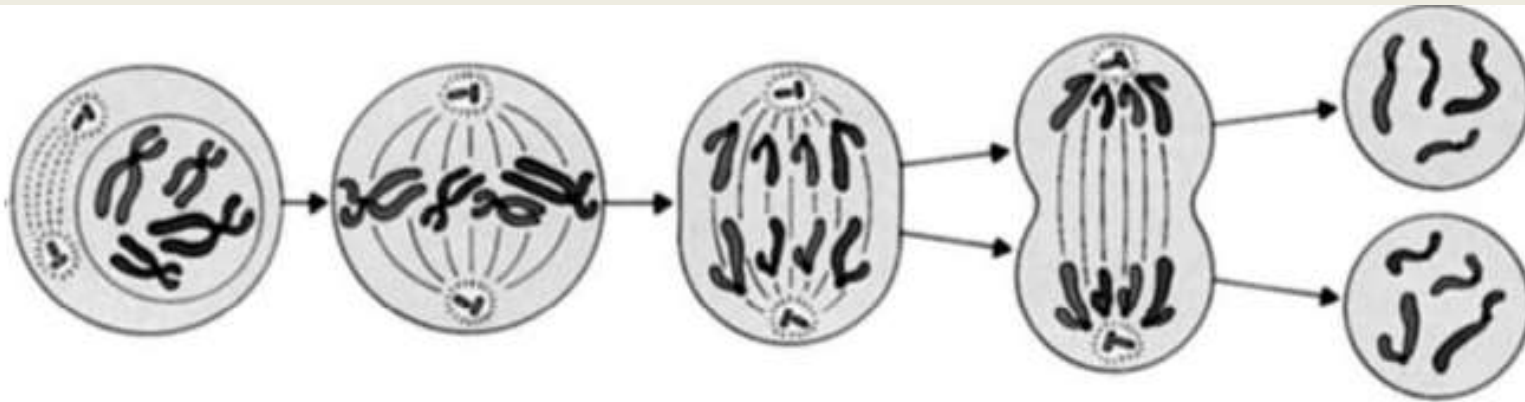
1

2

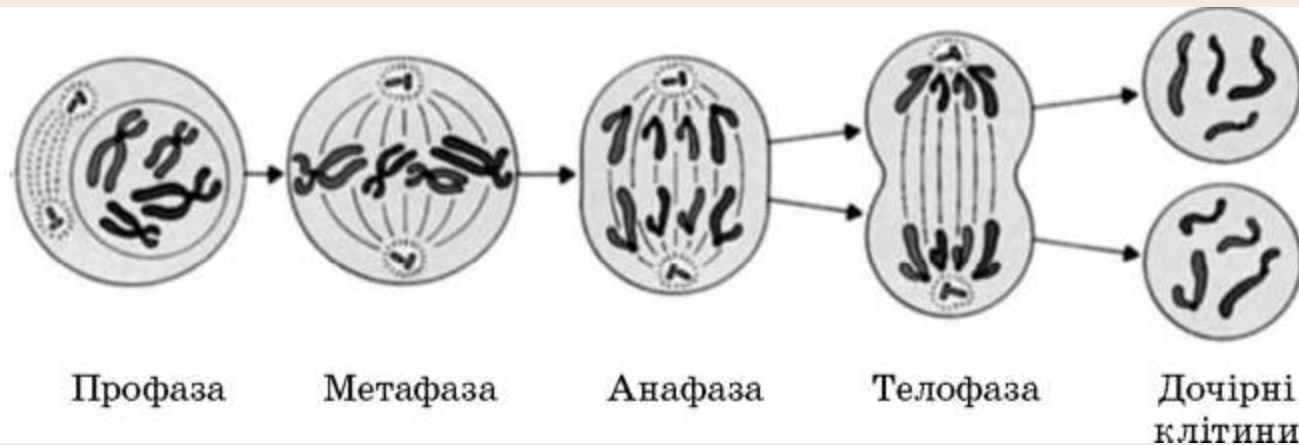
3

4

5

Перевіряємо!

Індивідуальний розвиток організмів —

ОНТОГЕНЕЗ — розвиток особини від зачаття до смерті, що при статевому розмноженні починається з утворення зиготи та характеризується необоротними змінами

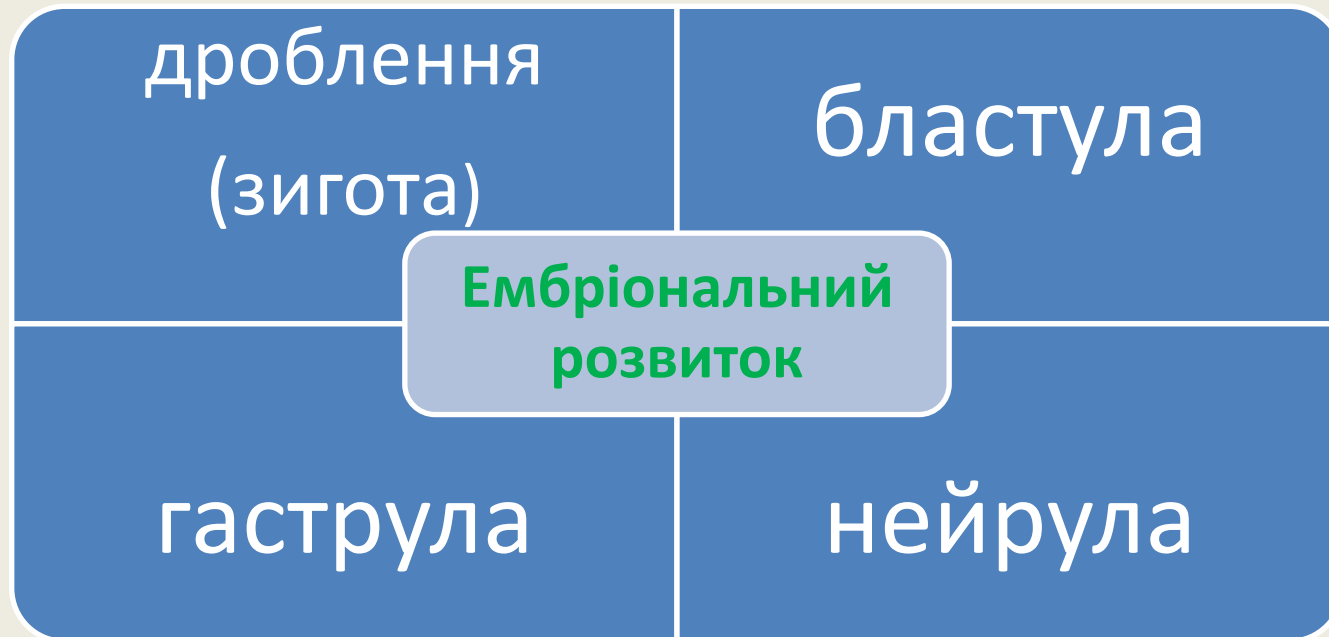

Онтогенез

**Ембріональний
розвиток**

**Постембріональний
розвиток**

Стадії ембріонального розвитку

Зигота

Зигота – клітина, що утворилася внаслідок злиття чоловічої та жіночої статевих гамет

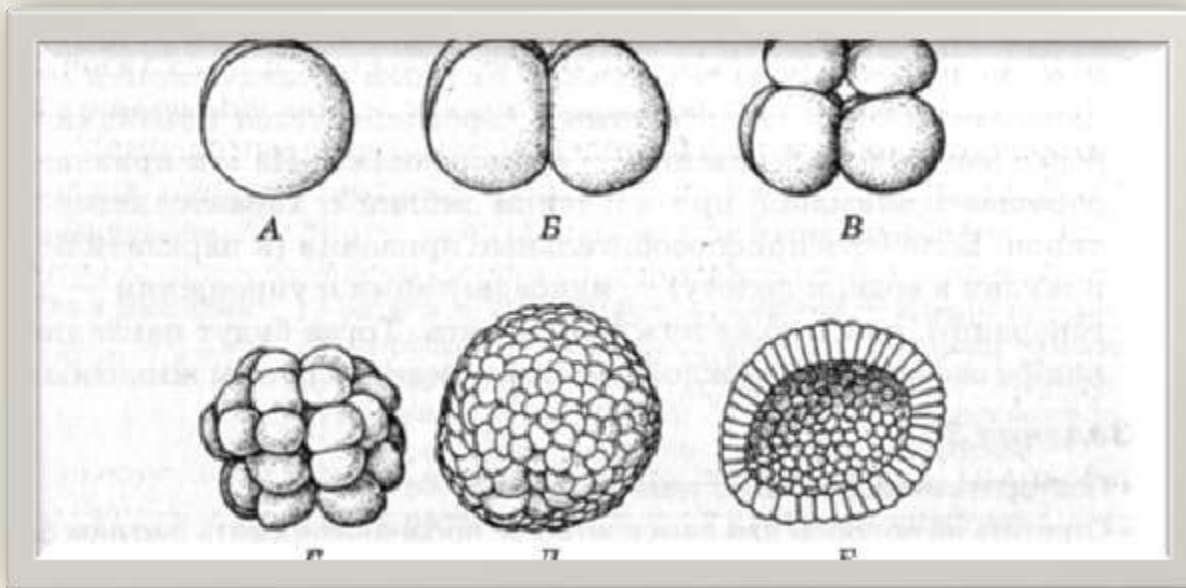

БЛАСТУЛА -

рання стадія розвитку зародка тварин і людини наприкінці процесу дроблення; переважно кулястий пухирець зі стінкою (*бластодерма*), що складається з одного чи кількох шарів клітин (*бластомерів*)

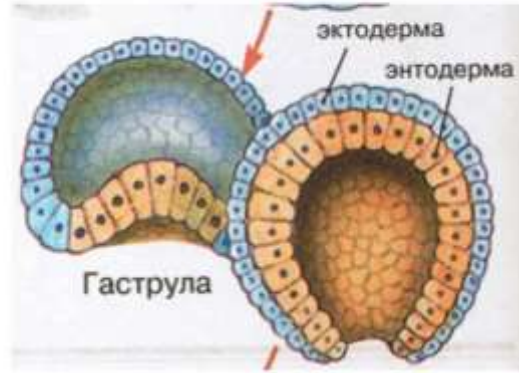
Процес утворення бластули

Гаструляція

Період гаструляції
слідє за періодом
дроблення.

Зародок у цей процес
називається **гаструлою**.

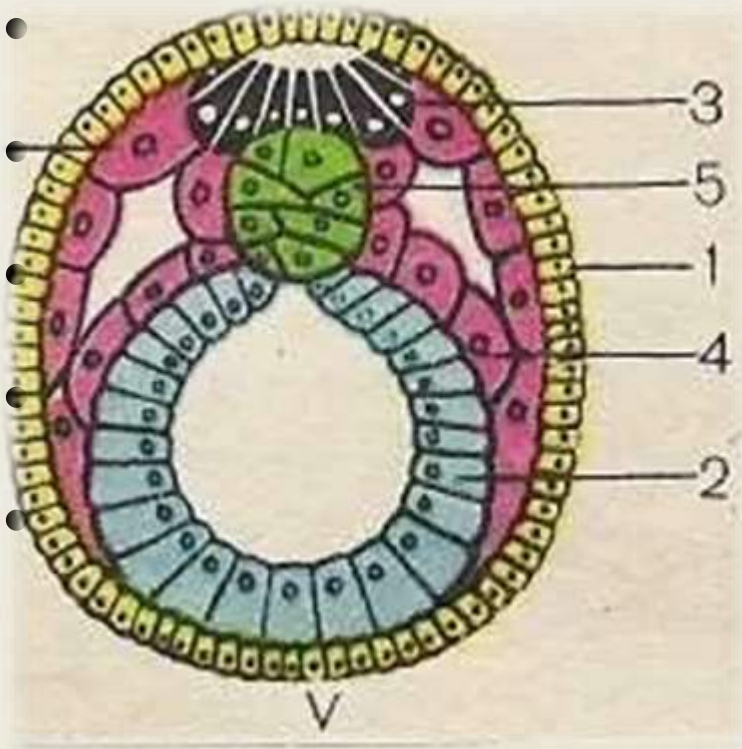
Інвагінація - процес впинання
шару бластодерми та утворення
двох зародкових листків

Гаструла — стадія зародкового
розвитку багатоклітинних тваринних організмів,
наступна після бластули. Зародок на стадії
гаструли складається з двох чи трьох так званих
зародкових листків і має порожнину

*«Не народження, одруження чи
смерть, а гастрюляція
насправді є найважливішою
подією в вашому житті»*

Льюїс Вольперт

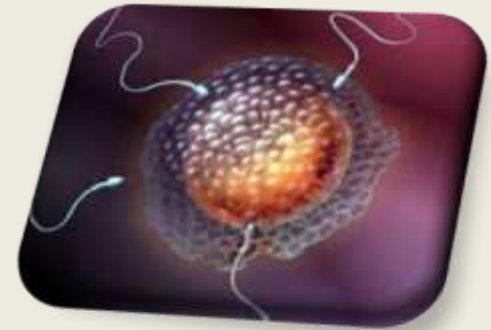
Нейрула – формування частин зародка

1. Ектодерма.
2. Ентодерма.
3. Нервова трубка.
4. Мезодерма.
5. Хорда.

Етапи ембріонального розвитку:

- а) *запліднення* – утворення зиготи;
- б) *дроблення* – утворення бластули;
- в) *гаструляція* – утворення зародкових листків;
- г) *гісто- та органогенез (нейруляція)* – утворення тканин та органів (нейрули).

- У який період вагітності формується головний мозок?
- Коли у плоду починає зменшуватися голова?
- У який період плід починає рухатися?
- Період вагітності, коли за необхідності, дитина може жити поза материнським організмом.
- Коли починає битися серце?

Оперування поняттями

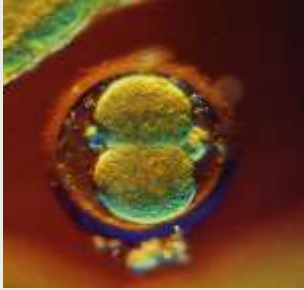
Вставте пропущені слова

Онтогенез –.... розвиток організмів

..... – період розвитку організму від запліднення до народження

Вкажіть стадії ембріогенезу:

Як називається ця стадія ембріогенезу?

Який процес ембріогенезу зображено на фотографії?

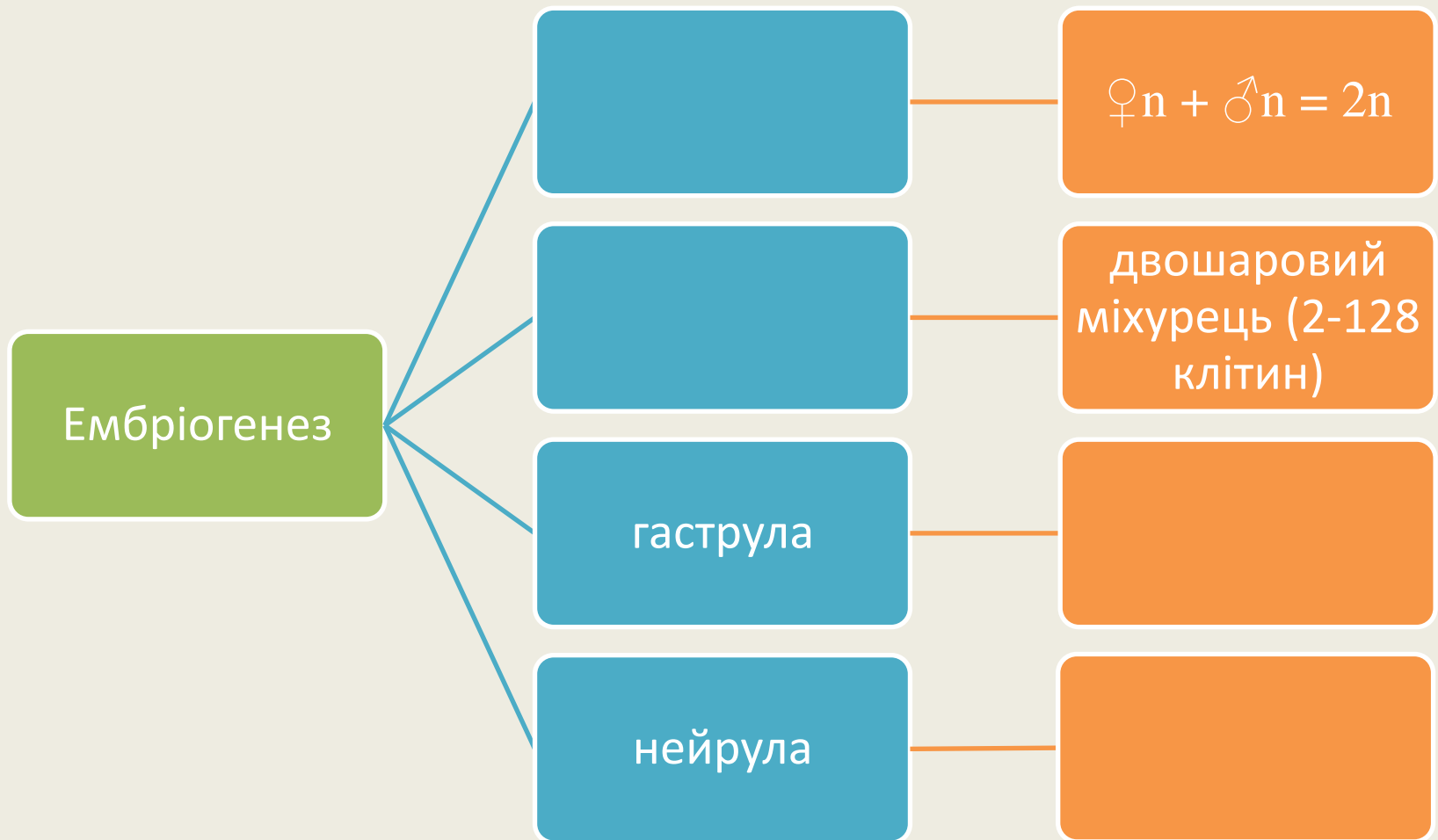

Що це за стадія ембріона?

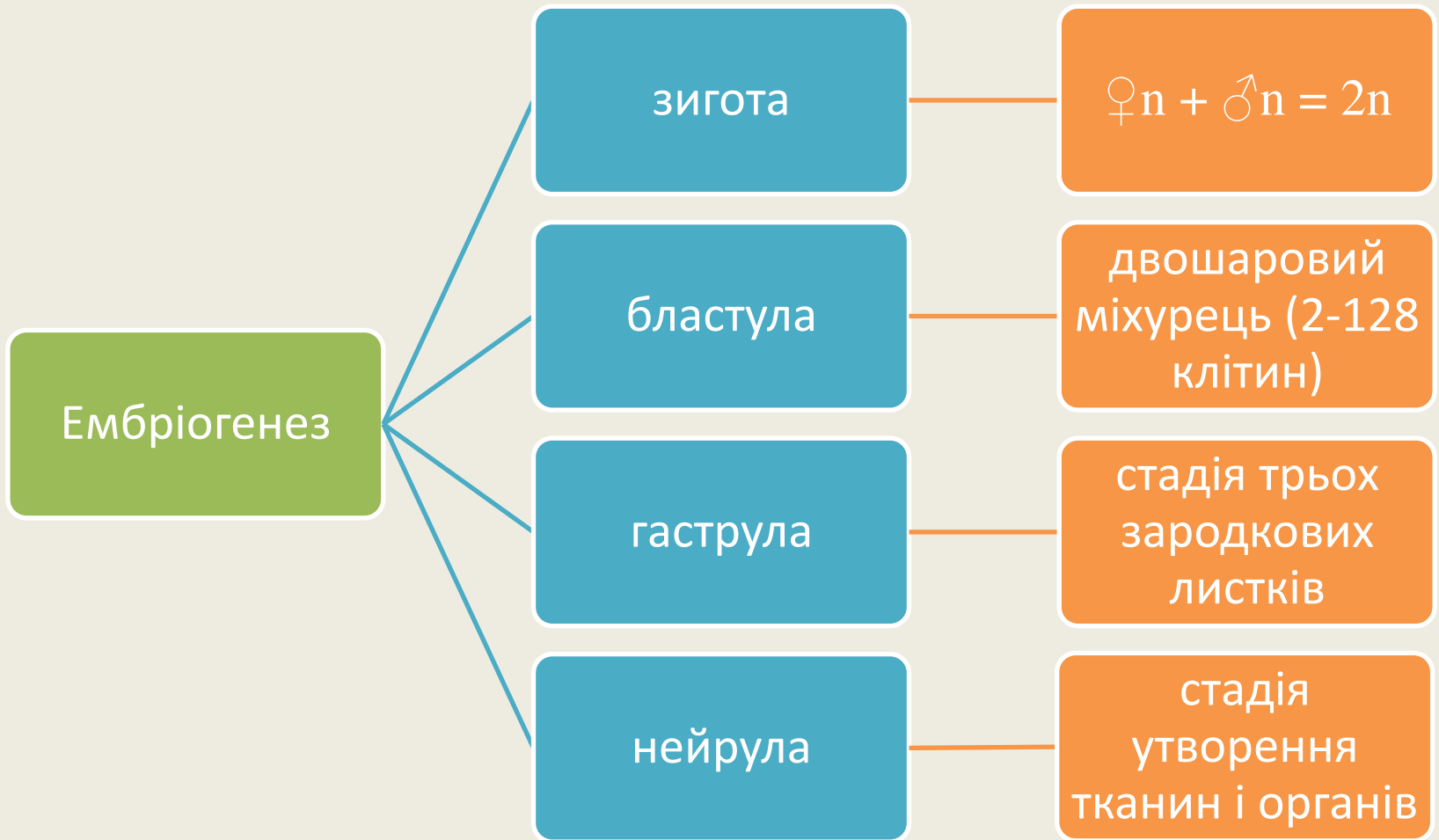

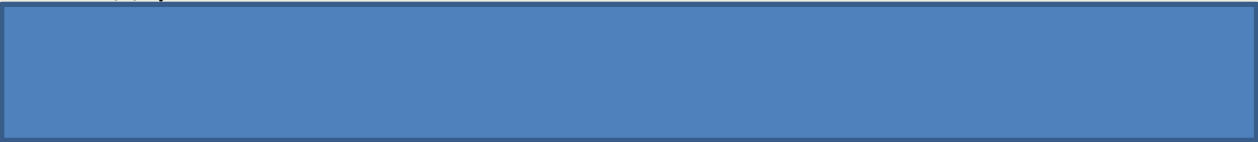
Давайте заповнемо схему

Давайте заповнемо схему

Активізуєча вікторина

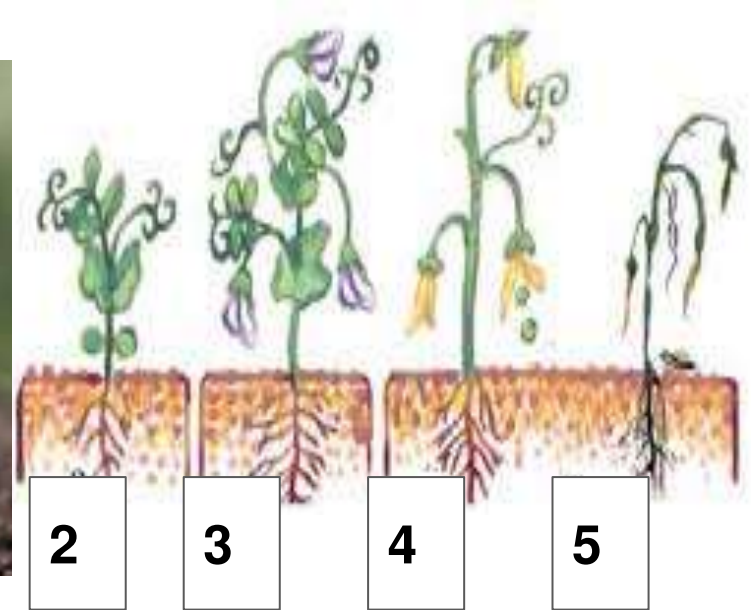
- Виберіть правильну відповідь
- 1. Одношаровий зародок :
- а) гастрұла; б) зигота; в) бластула г) нейрула
- 2. Перший зародковий листок – зовнішній шар клітин утворює:
- а) ентодерма; б) бластоциста ; в) мезодерма; г) ектодерма
- 3. Інвагінація відбувається на стадії:
- а) зиготи; б) старіння; в) нейруляції; г) гастрұляції
- 4. Вставте пропущені слова:
- 5. При заплідненні відбувається злиття _____ та утворення _____
- 6. Визначте послідовність процесів в онтогенезі:
- а) Гістогенез ;
- б) Утворення бластули;
- в) Утворення гастрұли;
- г) Народження;
- ґ) Дробіння.
- 7. Знайдіть зайвий термін і поясніть, чому він зайвий: ектодерма, ентодерма, яйцеклітина, мезодерма
-

Постембріогенез – період онтогенезу від народження до загибелі

Етапи постембріогенезу рослин

(на прикладі квіткових):

- 1) проросток
- 2) молодість
- 3) зрілість
- 4) старіння
- 5) смерть

У постембріогенезі рослин беруть участь **ініціальні клітини** твірних тканин, які постійно діляться.

Постембріогенез – період онтогенезу від народження до загибелі

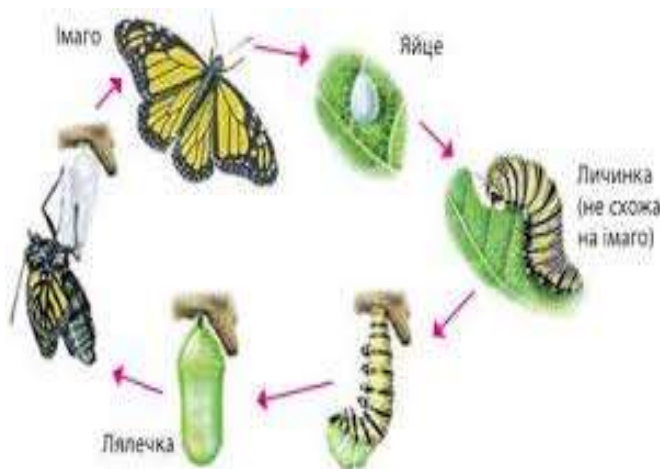
Етапи постембріогенезу тварин:

- 1) нестатевозрілий
- 2) статеве дозрівання
- 3) статева зрілість
- 4) старіння
- 5) смерть

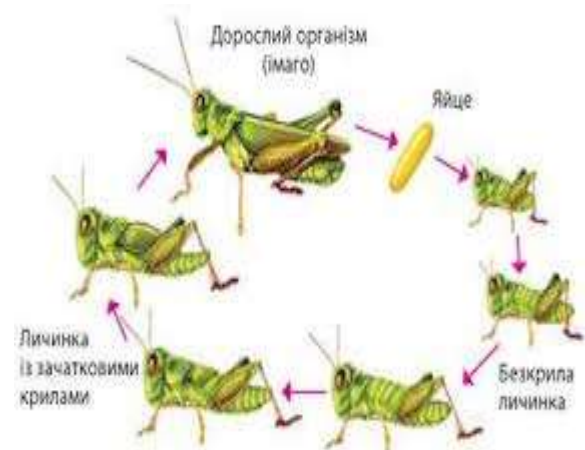
Прямий розвиток зменшує
вразливість народженої
тварини в середовищі життя

Непрямий розвиток

з повним перетворенням

з неповним перетворенням

Переглянути відео

<https://www.youtube.com/watch?v=cDb6AF78MOA>

Домашнє завдання

- Опрацювати п 26, 27
- Переглянути відео
- Підготувати інформацію на тему: «Акселерація»
- У яких тварин ембріональний розвиток триває довше, ніж у людини?

